

Economia socială o soluție la incluziunea socială pe piața muncii

Prof. Univ. Dr. Elena Zamfir¹

Institutul de Cercetare a Calității Vieții

Sebastian Fitzek²

Facultatea de Comunicare și Relații Publice (SNSPA)

Sursa: Revista Inovația Socială nr. 2/2010 (iulie-decembrie) pp. ...

URL stabil: <http://inovatiasociala.ro/index.php/jurnal/article/view/78>

Publicată de: Institutul de Cercetare a Calității Vieții

Revista Inovația Socială este o revistă online creată în cadrul proiectului „Inovația Socială - Factor al dezvoltării socio-economice”, proiect coordonat de Prof.dr. Cătălin Zamfir în cadrul Institutului de Cercetare a Calității Vieții. Această revistă utilizează politica liberului acces la conținut, pornind de la principiul conform căruia cercetarea deschisă publicului sporește schimbul global de cunoaștere. Inovația socială este o revistă electronică pe care cititorii o pot urmări pe măsură ce este scrisă și pe care o pot scrie ei înșiși. Revista va avea o apariție bianuală, dar fără a avea o dată de apariție, ci un interval în care este scrisă. Astfel, în lunile ianuarie-iunie 2009 va fi scris primul număr. În perioada respectivă, pe platforma online vor fi publicate în timp real contribuțiile și dialogurile generate între cititori și contribuitori.

Prin accesarea articolelor din arhiva Revistei Inovația Socială indicați acceptarea termenilor și condițiilor de utilizare care sunt disponibile la adresa <http://www.inovatiasociala.ro/> care indică, în parte, faptul că puteți utiliza copiile articolelor doar pentru utilizare personală, necomercială. Vă rugăm să contactați redacția pentru alte tipuri de utilizare la adresa

contact@inovatiasociala.ro.

Orice copie a materialelor din Revista Inovația Socială trebuie să conțină aceeași notă de drepturi legale, așa cum apar acestea pe ecran sau tipărite.

---

¹ezamfir1@gmail.com

²sebastian_thomas2000@yahoo.com

Economia socială o soluție la incluziunea socială pe piața muncii

Prof. Univ. Dr. Elena Zamfir
Sebastian Fitzek

Rezumat:

Strategia actuală a Uniunii Europene se îndreaptă spre o nouă soluție, fundamentată pe forța unei platforme numite „economie socială de tip european”. Economia socială pleacă de la un principiu filosofic umanist care urmărește oportunități egale pe piața muncii a tuturor categoriilor sociale. Instituțiile europene, inițiativele și direcția de finanțare a proiectelor europene depind, în prezent, de acest model de gândire reformator, care a fost adoptat în tratatul de la Lisabona din decembrie 2009. Studiul își propune să analizeze această orientare economică, prin raportare la procesul incluziunii sociale, ca soluție etică și socială de integrare pe piața muncii a celor marginalizați, în contextul actual al crizei. De asemenea, sunt punctate obiectivele principale, caracteristicile instituționale precum și sursele teoretico-filozofice ale economiei sociale.

Cuvinte cheie: economie socială, incluziune socială, responsabilitate socială, economie inteligentă, economie durabilă, descentralizare, corporații, dezvoltare locală și regională.

Abstract:

The current strategy of the European Union is strongly related to a new solution that is based on the force given by the so called “European social economy” platform. The social economy is initiated by a humanist philosophical principle that aims equal opportunities for all the social categories. The European institutions, their initiatives and the approach itself alleged by European projects depend on this reformative model of thought that has been adopted through the Lisbon Treaty in December of 2009. The study has as main goal to analyze this principle, by taking into account its connections with the social inclusion aspects and its approach as a major ethical and social integration on the market labor for those who have been isolated in the current context of the crisis. Moreover, the main objectives, the institutional characteristics and also the theoretical and philosophical backgrounds of the social economy will be highlighted.

Cuvinte cheie: social economy, social inclusion, social responsibility, intelligent economy, durable economy, decentralization, corporations, local and regional development.

„Economia socială” este un concept încă ambiguu în disputa de interes european care privește o anumită strategie a politicii economice și sociale a Uniunii Europene. Începând cu reducerea șomajului, promovarea egalității de anse, asigurarea securității migrației forței de muncă și a asistenței sociale pentru persoanele defavorizate, crearea unor noi locuri de muncă, promovarea cetățeniei europene într-o economie a comunităților locale, „economia socială” este speranța și obiectul principal de atracție a

unor soluții mai mult sau mai puțin realiste, în rezolvarea urgentă a situației generate de criza actuală. Acest studiu este dedicat obiectivelor și filozofiei economiei sociale aplicată la politicile de incluziune pe piața muncii. Importanța diferitelor sectoare ale economiei sociale este ilustrată prin utilizarea rețelelor de solidaritate ale comunităților locale sau regionale în crearea unor noi locuri de muncă pentru persoanele marginalizate. Organizațiile din cadrul sistemului cooperatist, sectorul de asociere, asociațiile mutuale, inclusiv asociațiile voluntare de bunăstare sunt doar câteva dintre exemplele privitoare la cum se pot dezvolta și poziționa anumite principii de organizare, idei de funcționare ale unor instituții sau proiecte modelate de filozofia modernă a unei economii sociale de tip nediscriminatoriu. La acestea se adaugă și accentul deosebit pus pe problema motivației cetățenești, fără de care nu ar fi posibilă o economie comunitară locală ca obiectiv strategic al procesului de euroregionalizare, într-un spirit de competitivitate, dar și de cooperare și întrajutorare.

Motivația pentru economia socială, la nivel european, își are ca principale argumente opțiunea pentru o economie coezivă, fundată pe principiul incluziunii sociale, susținută de o rețea de solidaritate la nivel familial, comunitar și regional. Începuturile economiei sociale sub forma mișcărilor cooperatiste au la bază modele de antreprenariat ale sec. XIX, influențate de ideologia socialismului utopic, a liberalismului și neoliberalismului, dar și a solidarității creștine. Activitățile economice ale cooperativelor, asociațiilor și fundațiilor erau centrate pe interesele și nevoile colective, urmărind realizarea nu numai a unor obiective strict economice, dar și a unor beneficii noneconomice, de tip educativ-formativ, moral și social. Prin crearea unor rețele comunitare de solidaritate, de sprijin activ a celor în dificultate, cu risc crescut de marginalizare socială pe piața muncii, se urmăreau schimbări în planul conștiinței individuale care

să ducă la formarea unei culturi a muncii. Se poate dobândi, astfel, o autonomie profesională și economică de natură a elimina forme ale dependenței de ajutorul social. Structurile organizaționale de tip *conomie socială*, precum: cooperativele, asociațiile, fundațiile, asocieri de ajutor mutual în comunitate etc., au la bază forme specifice de antreprenariat cu actori economici și sociali proprii, care au scopuri centrate atât pe dezvoltarea producției cât și pe efectele sociale și umane ale acesteia. Se vizează, astfel, creșterea calității vieții a persoanelor vulnerabile.

Capitalul economic nu reprezintă, în sine, o țintă de bază a actorilor implicați în economia socială. Acesta este acceptat doar prin rezultatele lui asupra schimbării vieții celor în dificultate, prin integrarea lor pe piața muncii, sau prin dezvoltarea unui profit social centrat pe bunăstarea individului și/sau a comunității. Printr-un management specific economiei sociale, se ajunge, în timp, la o îmbinare armonioasă a interesului individual cu cel general al comunității, capabilă să asigure autonomia și independența formelor de organizare după principiile economiei sociale și recunoașterea lor de către autoritățile publice. Orice profit al instituțiilor de economie socială este reinvestit pentru dezvoltarea întreprinderii, a serviciilor pentru membrii săi sau a serviciilor centrate pe bunăstarea colectivă. Asocierea, liber acceptată de persoanele motivate pentru întreprinderi ale economiei sociale, la care se adaugă și acțiunile comunitare pe bază de voluntariat sunt o constantă în definirea procesului economiei sociale (în creștere liberă/ la modă), mai ales în perioada actuală de criză.

Domeniile de bază în care economia socială și-a dezvoltat interesul de a deschide întreprinderi sociale sunt cele care, explicit, se leagă de sfera politicilor de incluziune socială a populației cu risc de marginalizare și de protecție socială. Aceste domenii vizează

direct serviciile sociale de tip sanitar și medical/ sănătatea, asigurările sociale și de securitate socială, educația și formarea profesională, servicii în agricultură, mediu bancar și cultural, activitățile de timp liber, serviciile de proximitate pentru cei săraci și cu risc de marginalizare sau pentru cei care doresc o afacere profitabilă sigură pentru ei și comunitate.

Crearea locurilor de muncă în comunitate, prin forme organizate ale economiei sociale, reprezintă o caracteristică esențială, un obiectiv major al acesteia, care crește dezirabilitatea ei în momentele de criză economică, financiară și mai ales socială. Creșterea ratei ocupaționale pentru cei în dificultate prin mecanisme proprii economiei sociale se poate realiza pe multiple căi: în **mod direct**, prin dezvoltarea conștientă și voită a unui sistem de activități productive destinate celor cu probleme de integrare pe piața muncii, în **mod indirect**, prin cooperarea cu instituții din rețeaua cooperatistă, care să furnizeze permanent oferte ocupaționale pentru cei excluși de pe piața muncii, sau prin preluarea celor cu dificultăți profesionale din exteriorul organizațiilor care utilizează **ca independenți** serviciile furnizate de formele instituționale ale economiei sociale.

În cadrul acestui proces de apariție, de lărgire și consolidare a oportunităților pentru dezvoltarea unei rețele active ocupaționale în comunitate, prin creșterea capacităților profesionale și performanțelor educative pentru cei cu risc de excluziune socială, economia socială își consolidează principiile sale. Acestea vizează, explicit, solidaritatea și implicarea activă la nivel comunitar a individului, dezvoltarea unor activități de muncă care duc la creșterea nivelului de viață al cetățeanului, formarea unei culturi a muncii, a democrației comunitare și a valorilor morale care să le susțină comportamental. Sunt formulate, astfel, explicit, cerințe ale

dialogului social în comunitate care să susțină stabilitatea în muncă, prin alternative ale dezvoltării economice, pluralismul centrat pe profilul profesional cerut prin ofertele de piață, stabilitatea și echilibrul social la nivel local și regional prin controlul și gestionarea competențelor celor asociați. **Competiția reală**, dominată de **responsabilitatea socială** în sfera producției bunurilor și serviciilor este una de tip intrinsec, care duce la practici de succes în organizațiile economiei sociale.

Creșterea preocupării pentru rata ocupațională și inovarea unor forme și mecanisme de organizare instituțională care să stimuleze integrarea pe piața muncii a grupurilor defavorizate social coincide cu prioritățile **noii Strategii 2020 ale Uniunii Europene**, lansate recent ca o completare și revizuire a Strategiei Lisabona. În prim-planul priorităților acestei Strategii găsim cerințe pentru generarea unei coeziuni sociale reale, lupta împotriva sărăciei, adoptarea la nivel local, regional și european a democrației civice de tip participativ. Se regăsesc, cu o importanță majoră, cerințe legate de o mai bună guvernare pe baza unor mecanisme juridice centrate pe susținerea unor rețele de economie socială la nivel local, regional, național și european (asociații, fundații, cooperative, societăți corporatiste etc.). Acestea pot să asigure un echilibru economic și social stabil, sustenabil pentru creșterea economică, prin formare profesională, educațională continuă și utilizare a competențelor în domenii moderne de specializare.

Rolul întreprinderilor cooperatiste în economia socială contemporană de piață a fost minimalizat și marginalizat adesea de abordări economice de tip neoliberal. Această atenție scăzută provine de la aplicabilitatea limitată a unor principii de bază microeconomice, neglijate sau preluate nediferențiat în dezvoltarea întreprinderilor cooperatiste. Discrepanța dintre premisele teoretice

și dovezile empirice a condus la subestimarea potențialului de creștere a întreprinderilor de economie socială, îngreunând dezvoltarea și implicarea acestor corporații în interesele majore ale comunității. De aceea, este nevoie de o îmbunătățire a înțelegerii științifice a întreprinderilor cooperatiste și sociale, din perspectiva unui management organizațional modern, capabil să propună și să difuzeze modele de creștere economică relevante social și uman. Persoanele fizice care conduc aceste corporații nu pot fi caracterizate altfel decât ca simpli actori motivați de interese personale, dar și de dezvoltare comunitară. În schimb, după cum sugerează abordarea comportamentală, importanța și complexitatea actelor motivaționale generate de diverse cauze trebuie să-și găsească evaluarea finală în cadrul unor modele de interes colectiv: *„mai mult, firmele nu pot fi interpretate doar într-un mod exclusivist (în) care urmăresc doar câștigarea egoistă a unui profit propriu. Ele sunt principalele mecanisme de coordonare a activității economice, după cum ar sugera abordarea evolutivă a câștigului. În acest scop, trebuie să se dezvolte o strategie organizațională specifică, chiar dacă obiectivele acestora pot fi diverse, variind de la creditul pur privat la beneficiul reciproc și colectiv bazat pe reciprocitate, care să urmărească beneficiul public susținut de către politica statală ce va alege formularea unor preferințe sociale în interes general.”*³

Prin aceste principii fundamentale care stau la baza economiei sociale se asigură înființarea unor societăți care să dezvolte activități și proiecte generatoare de venit pentru bunăstarea indivizilor și a comunităților. Se combină armonios urgențele legate de securitatea locului de muncă cu prioritățile de satisfacere a indicatorilor de calitate a vieții a celor asociați. Astfel, unele situații generatoare de dispariția/ falimentul sau retragerea unor mari

3 [Carlo, Borzaga](#); [Emanno, Tortia](#); [Sarah, Depedri](#), "The Role of Cooperative and Social Enterprises: a Multifaceted approach for an Economic Pluralism", *European Search Institute on Cooperative and Social Enterprises, Working Papers, Trento, 2009*, p. 19.

companii, instituții-gigant afectate de criză, lasă loc unor forme de organizare mai mici, la nivel local/regional, mai stabile economic și financiar pe timp de criză, acceptate voluntar și susținute de eforturile profesionale ale actorilor implicați în diverse tipuri de economie socială. Acestea apar ca soluții profitabile social și uman care pot să fie mai durabile, constante pentru locuri de muncă, datorită unui management flexibil, inovativ organizațional, susținut la nivel comunitar. De asemenea, formele economiei sociale prin eficiența lor economică și socială, pot, prin concurență, prelua unele activități/servicii care aparțineau sectorului public, ele dezvoltând responsabil proiecte locale de succes.

În cadrul preocupărilor majore legate de politici ocupaționale, UE apreciază economia socială, cu tradiția ei bună de peste un secol, ca un mijloc eficient în procesul integrării ocupaționale a celor vulnerabili. Ea nu apare numai ca o alternativă viabilă pe piața modernă, ca un răspuns social la problemele crizei actuale, ci și ca un partener serios al societății civile și al Statului. Prin răspunsurile ei punctuale concrete în sfera ofertelor de muncă, economia socială poate deveni un actor important în formularea politicilor publice, în special a politicilor de incluziune socială. Așa cum se precizează în Strategia 2020, economia socială este parte integrantă al unui viitor model social și economic al Uniunii Europene. Cultura democrației și a muncii, asociată cu responsabilitatea socială ca scop al formelor instituționale din economia socială, face parte din obiectivele prioritare ale noii Strategii Europene 2020. Aceste cerințe sunt formulate explicit în numeroase studii, cărți și principii manageriale ale organizațiilor: *„Concentrarea tuturor eforturilor pe termen mediu și lung se vor axa, în principala, pe negocierile diplomatice dintre reprezentanții Uniunii Europene și legislatorii federali ai fiecărui stat membru. Orice stat democratic și social constituțional ar trebui să contribuie, în conformitate cu recomandările făcute în articolele 20*

și 28 din legea fundamentală Welfare, la construirea drepturilor sociale și la punerea autorităților locale în poziția de a fi în măsură să își dezvolte propriile lor interese, fără amestecul autorității centrale. Statul economiei sociale este un stat al bunăstării, ca postulat nespecificat, iar în ceea ce privește acest contract de proiectare, el nu poate fi stabilit fără o negociere care să fie dusă mai întâi cu societatea politică a fiecărei țări membre.”⁴

Un aspect semnificativ al acestor asociații de tip cooperatist este cel referitor la apariția lor pe bază voluntară, liber acceptată de cei interesați. Aceștia vor dezvolta activități economice centrate în special pe ajutorul celor săraci/excluși economic. Funcțiile de ajutor reciproc al acestor asociații cooperatiste, deși au rămas deseori în sfera utopiilor, au căpătat, în actualul context, un pronunțat caracter modern, de promovare a incluziunii pe piața muncii a celor marginalizați social. Ele devin, astfel, o formă de încurajare a unor forme proprii de organizare și autoorganizare, prin diverse modalități de cooperare/întrajutorare economic și social la nivel comunitar, familial, local. Acestea sunt orientate către preluarea treptată a atribuțiilor statutului și a întăririi spiritului democrației, justiției sociale și al moralității în relațiile de muncă și solidaritate. Prin astfel de obiective, explicit formulate, economia socială, chiar de la început, poate fi considerată ca având legături multiple cu procesul de inovare și creare a locurilor de muncă adaptate la profilul economic al tuturor grupurilor sociale, în condiții de raritate a ofertei ocupaționale. Totodată, aceasta face față și cerințelor unei dezvoltări economice durabile. Prin specificul său, economia socială, cu ajutorul unor norme precise ale cooperării reciproc avantajoase impuse de structura și cultura organizațiilor voluntare, asociațiilor, cooperativelor economice de producție., a băncilor de tip

---

⁴ Arnold Ulli, Maelicke Bernd, *Lehrbuch der Sozialwirtschaft*, Baden-Baden, Nomos, 2009, p.97.

cooperatist etc., reușește, deseori, să depășească conflictele locale, comunitare ce pot apărea. Într-un context de austeritate generat de criza economică, financiară, politică și socială. Ea transformă, astfel, formele de cooperare economice în modele antreprenoriale moderne, orientate pragmatic către bunăstarea individuală și comunitară.

În concepția lui Herman Schulze, doctrina liberală cu tradiție apare și ca sursă a economiei sociale moderne. Această doctrină subliniază principiile antreprenoriale legate de inovația socială, autonomia și democrația locală în crearea locurilor de muncă în comunitate, aspectele valorice în relațiile interpersonale, elemente ale unei culturi a cooperării și solidarității. Astfel de principii devin generatoare de bunăstare comunitară, dar și de incluziune socială pentru cei cu risc de marginalizare de pe piața muncii, dovedindu-se eficiente și pentru clasa mijlocie sau chiar cea bogată..

Prin însuși obiectivul său central referitor la impactul social al dezvoltării economice, economia socială modernă se revendică și din filozofia solidarității creștine, care readuce în prim plan valori morale ale cooperării mutuale, încredere și solidaritate la nivel comunitar, întrajutorare și voluntariat în cadrul corporațiilor complex diferențiate. Aceste norme ale cooperării în muncă aduc coerență și stabilitate pe termen lung scopurilor de dezvoltare economică.

În funcție de modelele culturale de viață, economia socială europeană, prin forme organizaționale specifice și de o mare diversitate, de tip cooperatist, corporatist, asociaționist etc., dezvoltă soluții la criza actuală, prin crearea a noi locuri de muncă, în contextul unei oferte de muncă care se restrânge mereu. Totodată, economia socială apare și ca un impuls al dezvoltării spiritului antreprenorial inovativ, prin formări profesionale și educaționale continue, cerute de piața muncii și de performanțe economice

ridicate. Ea se poate regăsi și ca un produs cerut de o economie incluzivă. Se actualizează, astfel, un posibil model de dezvoltare economică durabilă la nivel local, regional, comunitar și familial, apropiat de cerințele mediului de viață normal al individului. Descentralizarea, ca principiu dezirabil oricărei politici moderne de dezvoltare socială și economică capătă imediat, în contextul economiei sociale, un sens pragmatic și eficient în reconstrucția calității vieții și bunăstării individuale și colective. Formele organizaționale ale economiei sociale pot prelua în timp o bună parte din obligațiile de protecție și asistență socială ale statului de tip paternalist, ajutînd, astfel, politicile de incluziune socială ale persoanelor și grupurilor vulnerabile..

Cele trei surse teoretico-ideologice ale economiei sociale moderne: socialismul utopic, filozofia creștină și liberalismul/neoliberalismul modern, pot aduce multe precizări în definirea și caracterizarea întreprinderilor de economie socială, în funcție de dimensiunile și accentele puse pe filozofia, obiectivele și modelele istorice de inspirație preluate în timp

Dacă luăm în calcul noile cerințe ale Strategiei Lisabona 2020, putem spune că economia socială se prefigurează ca orientare de dezvoltare economico-socială pe linia unei **„creșteri economice inteligente”**, unei **„creșteri economice durabile”**, dar și a unei **„creșteri economice de tip incluziv”**.

Definiția dată la Conferința Europeană Permanentă a Cooperativelor, Mutualităților, Asociațiilor și Fundațiilor, singurul Comitet din Europa care regroupează forțele cele mai reprezentative în Economia Socială, subliniază că: „Organizațiile Economiei Sociale sunt actori economici și sociali activi în toate sectoarele, care se caracterizează, în principal, prin scopurile și prin forma lor specifică de antreprenariat. Economia socială include organizații precum:

cooperativele mutuale, asociațiile și fundațiile. Aceste întreprinderi sunt deosebit de active în anumite domenii, cum ar fi: protecția socială, serviciile sociale, sănătatea, băncile, asigurările, producția agricolă, serviciile de proximitate, educația și formarea, cultura, sportul și activitățile recreative.”

Formarea specialiștilor în economia socială, în momentele dificile ale unei crize acute economice și sociale, devine o cerință presantă a politicilor de incluziune pentru cei vulnerabili pe piața muncii. *„Promovarea creșterii economice și ocuparea forței de muncă conduce la o dezvoltare generală a bogăției. Salvagardarea participării sociale ajută, înainte de toate, la înmulțirea oportunităților de angajare, precum și la formarea unui sistem consolidat de securitate socială orientat spre principiile de responsabilitate personală și solidaritate, care este, în esență, o modalitate viabilă în care orice angajat poate să-și apere interesele în fața riscurilor de la locul de muncă.”*⁵

Procesul de formare în economia socială și investiția pe termen lung în capitalul uman se va baza pe obiective majore, care aduc în comunitate, pe de o parte, *principiile solidarității și ale implicării individuale în procesul dezvoltării economice, iar pe de altă parte, generarea de ocupații/ profesii adaptate profilului pieții și a nevoilor grupurilor-țintă, cu risc de excluziune socială. Oferirea unui cadru instituțional modern, care să permită apariția unor noi întreprinderi și a noi forme de activități de muncă necesită și noi roluri sociale cheie în dezvoltarea locală și coeziunea socială. Pe baza unei responsabilități sociale implicată de structurile economiei sociale, deciziile de dezvoltare instituțională sunt pătrunse de un spirit democratic vizibil. Prin aceasta se ajunge la creșterea stabilității și*

---

⁵ Ernst-Ulrich Huster, Benjamin Benz, Jürgen Boeckh, <„Feeding in” and “Feeding out”, and Integrating Immigrants and Ethnic Minorities”, *Social Inclusion, A Study of National Policies, Second Semester Report 2006*, Bochum/ Brussels: European Commission, p1.

pluralismului modelelor de piață economice, în contextul modern al diversității sociale, culturale și politice.

Respectarea priorităților Uniunii Europene și ale obiectivelor sale strategice centrate pe: coeziune socială, ocupare flexibilă, diminuarea ratei sărăciei, democrație participativă, o mai bună coordonare a proceselor economice de dezvoltare durabilă, tehnici de guvernare în acord cu nevoile actuale generate de criză devin principii de organizare ale activităților de economie socială.

Formele legale ale economiei sociale pot să varieze de la o țară la alta și au statut diferit în cadrul European actual. Totuși, aceste întreprinderi se disting față de companiile clasice, bazate pe capital, prin următoarele aspecte distinctive:

- Calitatea de membru prin aderare voluntară și deschisă;
- Controlul democratic exercitat de către membrii asociației;
- Armonizarea intereselor individuale ale participanților cu interesul general al comunității;
- Apărarea și aplicarea principiului solidarității și responsabilității colective;
- Management autonom și independent față de autoritățile publice.

Surplusul realizat de întreprinderi este utilizat pentru a contribui la obiectivele de dezvoltare durabilă ale acestora, la servicii de interes comun pentru membrii săi sau servicii de interes general pentru întreaga comunitate.

Definiția economiei sociale în UE îmbracă o mare diversitate de forme la nivel național, regional, local, fapt care nu împiedică însă formarea unor rețele de cooperare a întreprinderilor economiei sociale la nivel național și European.

Prin Strategia 2020, CE și-a propus ca principal obiectiv dezvoltarea unor mecanisme de piață orientate spre includerea în muncă a celor cu risc de șomaj și sărăcie. Acestea pot fi realizate

prin formarea de competențe necesare pieții muncii, prin inovarea unor politici active de integrare pe piața muncii a celor cu risc de excluziune socială, prin creșterea gradului de participare democratic al comunității la creșterea bunășării proprii etc. În acest sens, se accentuează apariția unor întreprinderi de economie performante și competitive, în cadrul rețelelor naționale și internaționale de economie socială. De aceea, înțelegerea/ diagnoza și analiza fenomenelor economice din economia socială va fi orientată, cu precădere, pe implicațiile directe și indirecte, de termen scurt și lung, în sfera socialului și umanului. Accentul nu va fi pus pe factorul economic în sine și nici pe creșterea capitalului, ci pe eficiența umană și socială a dezvoltării economice, cu posibilitatea de stopare a efectelor negative ale crizei economice actuale asupra individului.

Sumarizând semnificația economiei sociale în contextul crizei actuale, se pot puncta câteva concluzii cu rol de direcții de acțiune:

- ✓ Necesitatea implementării unor alternative organizaționale de dezvoltare ocupațională durabilă în comunitate ca răspuns la criza economică actuală.
- ✓ Centrarea accentuată pe dezvoltare locală și regională, mult mai apropiată și prietenoasă pentru individ, familie și comunitate.
- ✓ Extinderea procesului descentralizării, a euroregionalizării instituționale.
- ✓ Flexibilizarea barierelor naționale și comunicării dintre culturi, prin efectele europenizării și globalizării forței de muncă.
- ✓ Urmărirea procesului migrației pe piața muncii prin efectele sale în timp asupra economicului, dar și asupra socialului și umanului.
- ✓ Formarea unei rețele de solidaritate în comunitate pentru susținerea ratei ocupaționale pe piața muncii versus creșterea ratei șomajului.

- ✓ Creșterea posibilităților de incluziune socială în sfera ocupațională.
- ✓ Creșterea încrederii în procesul cooperării în muncă.
- ✓ Renașterea unor valori morale noi în comunitate.
- ✓ Importanța crescândă a factorilor sociali în cadrul proceselor de influență economică sau politică, prin actul de realizare a unor strategii competente și viabile pe termen lung (o dezvoltare durabilă și sustenabilă).
- ✓ Necesitatea folosirii metodelor, mijloacelor și tehnicilor moderne de cercetare în domeniul economiei sociale.
- ✓ Dezvoltarea unei înțelegeri critice, de tip sistemic integrat dintr-o perspectivă multidisciplinară a dimensiunii economice cu impact direct în sfera socialului.
- ✓ Formarea unei comunități științifice în strânsă legătură cu practica de funcționare a întreprinderilor de economie socială.
- ✓ Stabilirea unui dialog activ între actorii comunitari implicați în procesul inovativ al economiei sociale.
- ✓ Utilizarea eficientă a fondurilor structurale, în procesul de construcție instituțională și legislativă a întreprinderilor de economie socială.
- ✓ O aprofundare academică a domeniilor specifice economiei sociale, prin formarea unor cadre specializate, care să ofere soluții reale pentru incluziunea socială, prin politici economice de succes, capabile să asigure totodată și o dezvoltare stabilă a comunităților.

În contextul modern al economiei sociale se deschid câteva posibilități punctuale pentru sfera politicilor ocupaționale și de incluziune socială pe timp de criză:

- Lansarea, la nivel național, al unui pachet combinat de strategii alternative de dezvoltare economică, receptiv la problemele sociale, direct legate de politicile de incluziune socială. Protejarea celor în dificultate asigură un mediu de dezvoltare economic și social favorabil, echilibrat și poate stopa efectele explozive nocive care pot să apară în plan social și uman.
- Impunerea unor măsuri punctuale, centrate activ pe politici sociale, cu susținerea corectă a priorităților din sfera ocupațională, educațională și a formării profesionale.
- Integrarea pe piața muncii a categoriilor defavorizate, prin stimularea motivației lor pentru angajarea în muncă și a scăderii dependenței de ajutorul social.
- Crearea de servicii complexe ca diversitate și utilitate socială, prin mecanismele moderne ale economiei sociale.
- Promovarea în procesul decizional a specialiștilor/tehnocraților, alături de reprezentanți ai democrației politice .
- Formularea unor măsuri active de diminuare a fenomenelor grave de excluziune socială, având ca preocupare, în timp, eradicarea lor.
- Dezvoltarea unei infrastructuri moderne în sfera economiei sociale, bazate pe construcții organizaționale orientate social și pe un cadru legislativ adecvat, care să le susțină.
- Stimularea unor resurse și capacități umane performante, care să propună modele de succes pentru dezvoltarea economică, cu impact social și uman direct în procesul de incluziune socială.

Principiul dominant al instituțiilor de economie socială constă în creșterea responsabilității sociale în sfera politicilor de promovare a coeziunii sociale, a construirii unei solidarități comunitare stabile și a unui nou model moral, orientat spre dezvoltarea unei societăți incluzive.

Bibliografie:

- Andone, I.; Țugui, A., *Sisteme inteligente în management, contabilitate, finanțe, bănci, și marketing*, Editura Economică, București, 1999.
- Brătianu, Constantin, *Management strategic*, Editura Universitaria, Craiova, 2003.
- **Becchetti, Leonardo; Borzaga, Carlo; *The Economics of Social Responsibility: The World of Social Enterprises***, Routledge, London, 2010.
- **Borzaga, Carlo; Tortia**, Emanno; **Depedri**, Sarah; "The Role of Cooperative and Social Enterprises: a Multifaceted approach for an Economic Pluralism", *European Search Institute on Cooperative and Social Enterprises*, Working Papers, Trento, 01, 2009.
- Ciobanu, Ioan; Ciulu, Roxana, *Strategiile competitive ale firmei*, Editura Polirom, Iași, 2005.
- Dhame, Heinz-Jürgen; **Kühnlein**, Gertrud; **Wohlfahrt**, Norbert; *Zwischen Wettbewerb und Subsidiarität: Wohlfahrtsverbände unterwegs in die Sozialwirtschaft*, Edition Sigma, Waldshut-Tiengen, 2005.
- Drucker, Peter F., *Management: Tasks, Responsibilities, Practices*, Transaction Publishers, New Brunswick, 2007.
- Hamburger, Franz; Eggert, Annelinde; Heinen, Angelika; *Gestaltung des Sozialen - eine Herausforderung für Europa*, Votum Verlag, Münster, 2002.
- Huster, Ernst-Ulrich; Benz, Benjamin; Boeckh, Jürgen; „Feeding in” and “Feeding out”, and Integrating Immigrants and Ethnic Minorities”, *Social Inclusion, A Study of National Policies*, Second Semester Report 2006, Bochum / Brussels: European Commission.
- Herrmann, Peter, *European Services of General Interests. Touchstone for the German Social Economy - Europäische Daseinsvorsorge. Prüfsteine für die deutsche Sozialwirtschaft*, Nomos, Baden-Baden, 2002.

- Kolhoff, Ludger; Gruber, Christine; *Die EU-Erweiterung. Herausforderungen für die Sozialwirtschaft*, Ziel, Augsburg, 2005.
- **Meerman, Jacob, *Socio-economic Mobility and Low-status Minorities: Slow Roads to Progress***, Routledge, London, 2009.
- Porter, Michael E., *Strategie concurențială*, Editura Teora, București, 2001.
- Schrenk, Jakob, *Arta exploatării de sine sau minunata lume nouă a muncii*, Editura Humanitas, 2010, first published 2007.
- Tiebel, Christoph, *Dritter Sektor und „Economie Sociale”*, Nomos, Baden-Baden, 2005.
- Ulli, Arnold; Bernd, Maelicke; *Lehrbuch der Sozialwirtschaft*, Baden-Baden, Nomos, 2009.
- Voiculescu, Dan, *Competiție și competitivitate*, Editura Economică, București, 2001.
- Voinea, Liviu, *Corporațiile transnaționale și capitalismul global*, Iași, Editura Polirom 20.
- Zyman, Sergio, *Sfârșitul marketingului*, Editura Nemira, București, 2001.
- Zamfir, Elena; Zamfir, Cătălin (coordonatori), *Social Policies, Romania in the European Context*, Editura Alternative, București, 1996.
- Zamfir, Elena, *Psihologie socială aplicată*, Editura Ankarom, Iași, 2000.
- Zamfir, Elena, (autor și coordonator), *Strategii antisărăcie și dezvoltare comunitară*, Editura Expert, București, 2000.
- Zamfir, Elena, *Asistența Socială în România. Teorie și acțiune socială. Texte alese*, Editura Mitropoliei, Craiova, 2009.

- Wilkinson, Richard; Pickett, Kate, *Why Equality is Better for Everyone*. Penguin Books, 2010, first published by Allen Lane 2009.